

4FRONT

**KUMPPANUUSFOORUMI 2020:
VARSINAIS-SUOMEN
TULEVAISUUSKUVAT**

WEBINAARI
26.11.2020 KLO 9.00-14.00

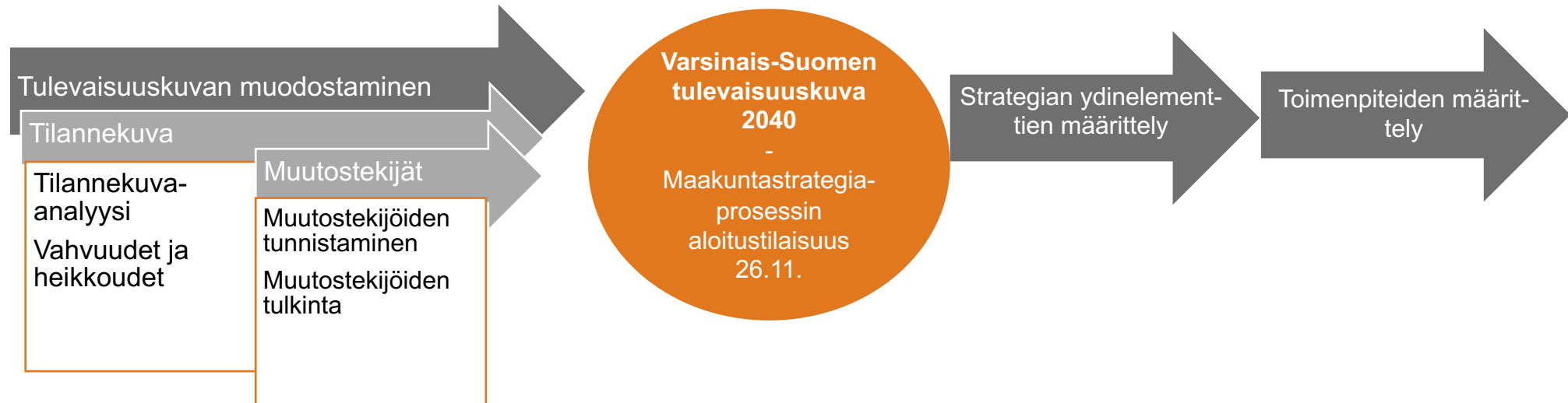

Varsinais-Suomen tulevaisuuskuvat. Ohjelma 26.11.2020.

9.00 – 9.05	Tervetuloa! Maakuntajohtaja Kari Häkämies
9.05 – 9.15	Tilaisuuden tavoite ja agenda. Anne-Mari Järvelin, 4FRONT
9.15 – 10.30	Virittäytyminen - asiantuntijoiden lyhyet tulevaisuuskatsaukset ja yhteiskeskustelu Kansalaisyhteiskunnan uusi tuleminen? Jenna Lähdemäki-Pekkinen, Sitra Kestävä kasvu – onko sitä mahdollista saavuttaa? Sanna-Riikka Saarela, SYKE Mikä seuraava suuri digiloikka? Antti Karjaluocto, Dimecc
10.30 – 10.35	Tauko
10.35 – 11.20	Pohjustus – Varsinais-Suomi 2020 ja 2040+.Yhteiskeskustelu
11.20 – 12.10	Lounastauko
12.10 – 12.15	Ryhmätyöskentelyn ohjeistus
12.15 – 13.30	Tulevaisuuskuvan työstäminen - ohjattu ryhmätyöskentely
13.30 – 13.50	Yhteenveto ryhmätöistä ja keskustelu
13.50 – 14.00	Yhteenveto ja jatkotyöskentelyn ohjeistus

Maakuntastrategia 2040+ aloitustilaisuuden tavoite

- Työpajan tavoitteena on **muodostaa Varsinais-Suomen haluttu tulevaisuuskuva 2040+**
- Ajatukset suunnataan työskentelyssä vuoteen 2040

4FRONT

**VIRITTÄYTYMINEN -
ASiantuntijoiden lyhyet
tulevaisuuskatsaukset**

Virittäytymisteemat

Kansalaisyhteiskunnan uusi tuleminen?

Mikä on demokratian tulevaisuus? Millaisia ovat demokratian uudet muodot? Vai onko niitä? Mihin suuntaan verkostojen voima vie meitä? Ottaako populismi vallan?

Kestävä kasvu – onko sitä mahdollista saavuttaa?

Millainen tulevaisuus meitä odottaa ilman kestävästä kasvusta? Millainen tulevaisuus sen kanssa? Millaista on kestävä kasvun mukainen ruokatuotanto tulevaisuudessa? Mikä on Saaristomeren tulevaisuus?

Mikä seuraava suuri digiloikka?

Mihin suuntaan teknologia yhteiskuntaamme vie? Mitkä ovat sen tarjoamat mahdollisuudet? Entä uhat? Millaisen työn tekemisen ja tuotannon murroksen teknologian kehitys mahdollistaa? Miltä monipaikkainen yhteiskunta näyttää?

4FRONT

KANSALAISYHTEISKUNNAN UUSI TULEMINEN?

JENNA LÄHDEMÄKI-PEKKINEN, SITRA

Kansalaisyhteis- kunnan ja demokratian uudet tuulet

Jenna Lähdemäki-Pekkinen
@jennalahdemaki_

26.11.2020

Verkostomainen valta voimistuu

TRENDIT

**Moninapaisesta
monisolmuiseen maailmaan**

Vahvojen johtajien ihannointi

Populismin nousu

Uusien liikkeiden nousu

Hämmennys on valtaa

Heimans & Timms: Uuden ja vanhan vallan törmäys

OLD POWER VALUES

Managerialism, institutionalism, representative governance

Exclusivity, competition, authority, resource consolidation

Discretion, confidentiality, separation between private and public spheres

Professionalism, specialization

Long-term affiliation and loyalty, less overall participation

NEW POWER VALUES

Informal, opt-in decision making; self-organization; networked governance

Open source collaboration, crowd wisdom, sharing

Radical transparency

Do-it-ourselves, “maker culture”

Short-term, conditional affiliation; more overall participation

SOURCE JEREMY HEIMANS AND HENRY TIMMS

HBR.ORG

VALTIONEUVOSTON
SELVITYS- JA TUTKIMUSTOIMINTA

Petri Ruuskanen, Julia Jousilahti, Maija Faehnle, Kirsi Kuusikko,
Outi Kuittinen, Johanna Virtanen, Lisbeth Strömberg

Kansalaisyhteiskunnan tila ja tulevaisuus 2020-luvun Suomessa

Valtioneuvoston
selvitys- ja tutkimus-
toiminnan julkaisusarja
2020:47
ISSN 2342-6799
ISBN PDF 978-952-247-918-9

ELINA PEKKARINEN & SAMI MYLLYNIEMI (TOIM.)

VAIKUTUSVALTAA EUROOPAN LAIDALLA

NUORISOBAROMETRI 2018

MUISTIO

Mikko Piispa, Anni Ojajarvi ja Tomi Kiilakoski

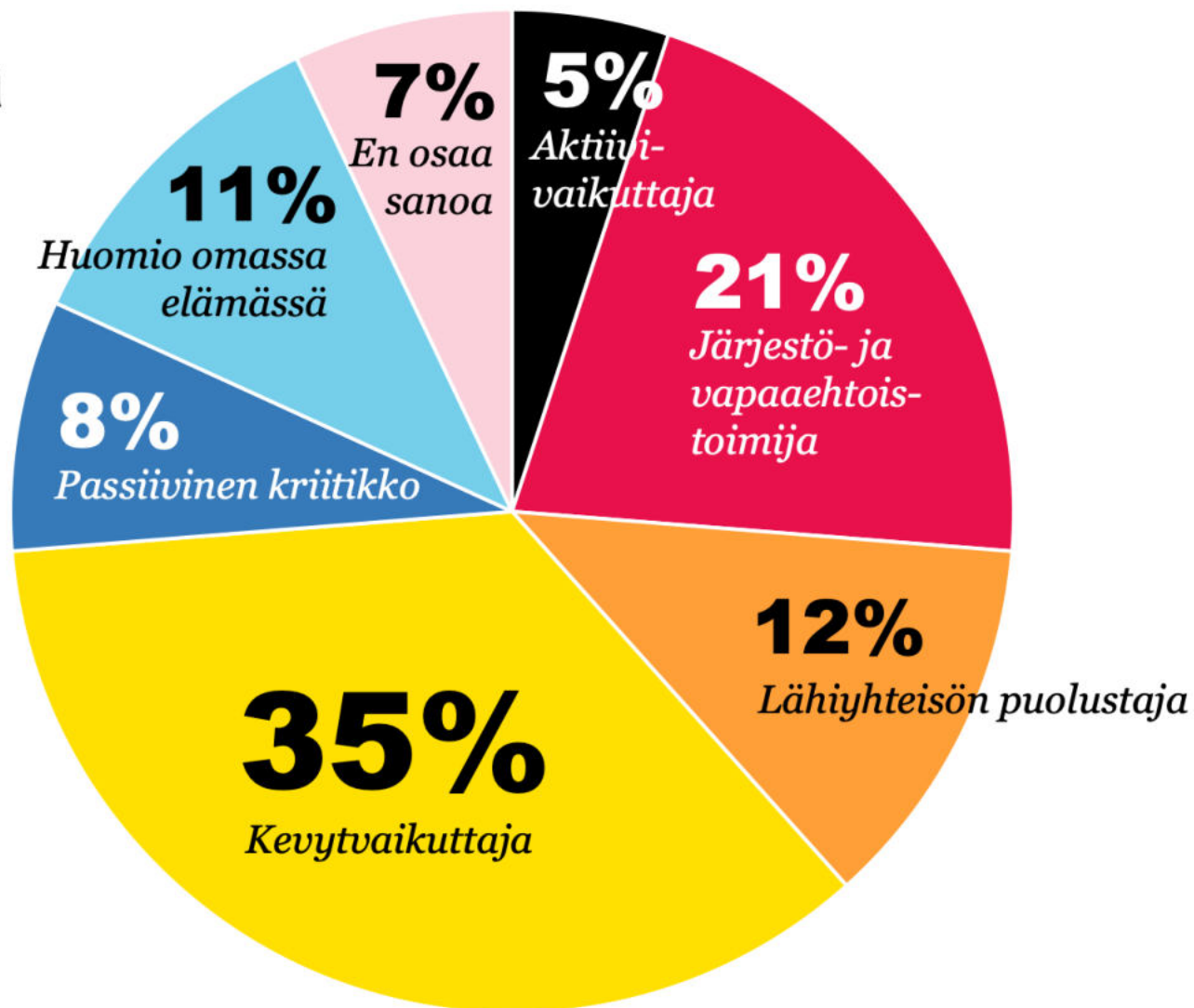
TULEVAI- SUUSUSKO HUKASSA?

Nuoret ilmastoaktivistit ja keskustelu
tulevaisuudesta

17.11.2020

OMA ARVIO ITSESTÄ YHTEISKUNNALLISENA VAIKUTTAJANA

Mikä seuraavista vaihtoehtoista kuvaa sinua parhaiten yhteiskunnallisena vaikuttajana?

**Innovative Citizen
Participation and New
Democratic Institutions**
CATCHING THE DELIBERATIVE WAVE

The Convention Citoyenne pour le Climat is charged with working out how to cut France's GHG emissions 40 percent by 2030 'in a spirit of social justice'.

The 150 citizens were chosen by lot to make up a demographically representative 'micro-France'.

**HYVÄÄ
HUOMISTA,
SUOMI!**

4FRONT

KESTÄVÄ KASVU – ONKO SITÄ MAHDOLLISTA SAAVUTTAA?

SANNA-RIIKKA SAARELA, SYKE

S Y K E

25

VUOTTA ÅR YEARS

Kestävä kasvu - onko sitä mahdollista saavuttaa?

Sanna-Riikka Saarela
Suomen ympäristökeskus

Varsinais-Suomen
maakuntastrategian 2040+
valmistelutyön aloitustilaisuus,
26.11.2020

Kestävä talous - onko sitä mahdollista saavuttaa?

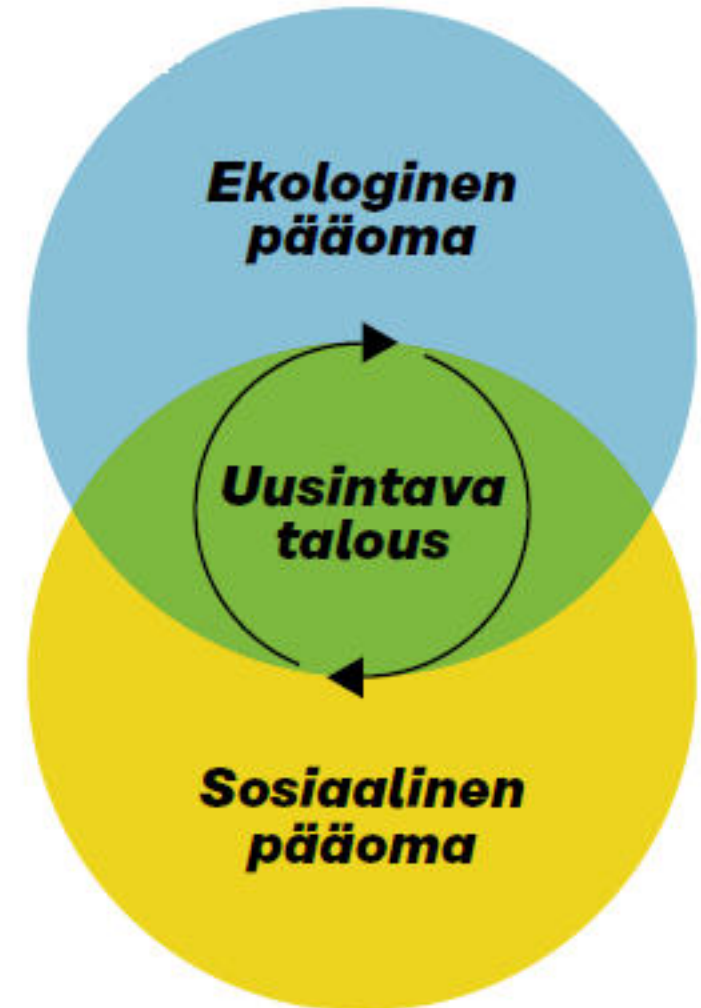
Sanna-Riikka Saarela
Suomen ympäristökeskus

Varsinais-Suomen
maakuntastrategian 2040+
valmistelutyön aloitustilaisuus,
26.11.2020

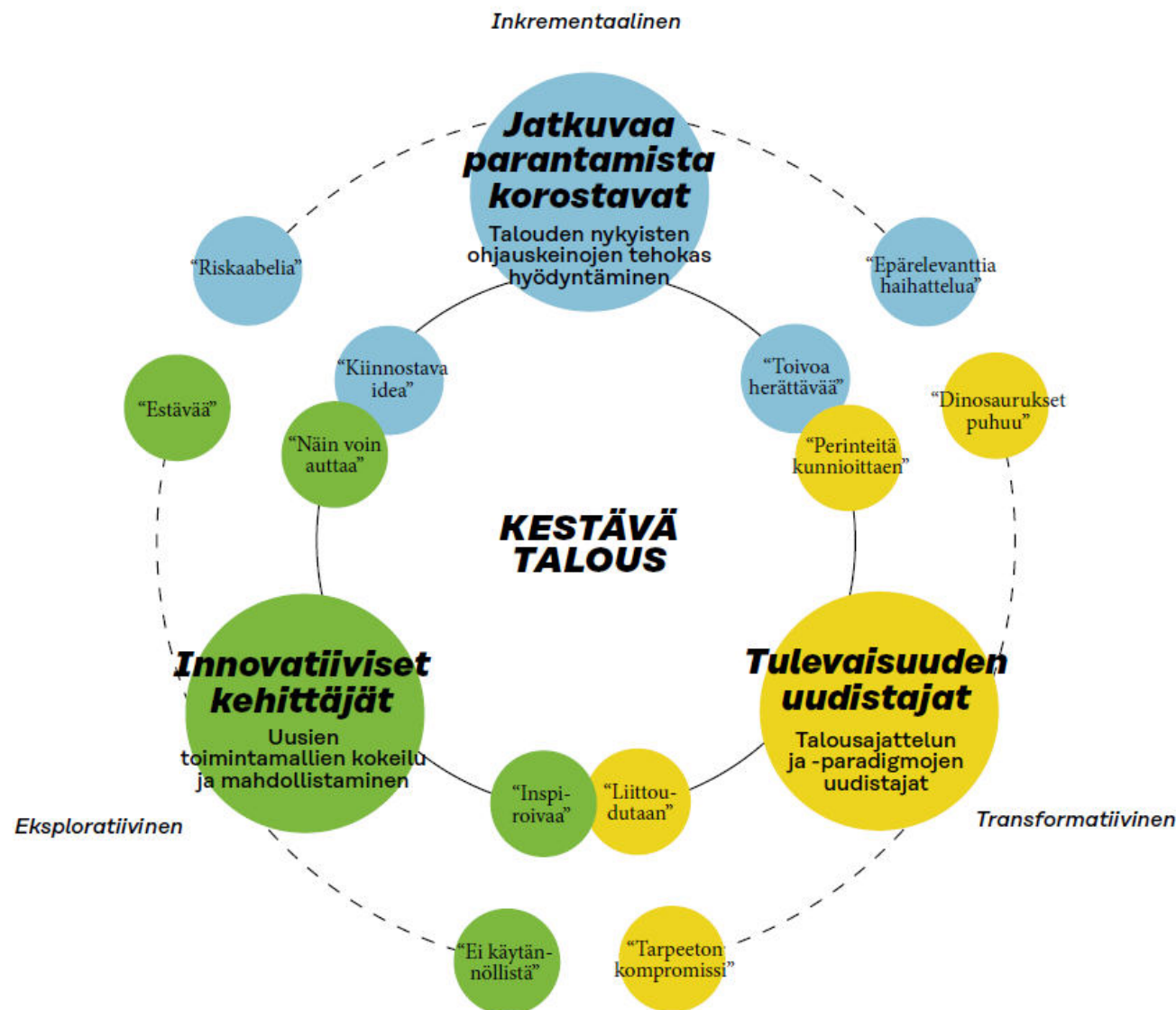

Kestävä kasvu, kestävä talous

- Kestävyysskriisin ratkaiseminen elinehto
 - Ekologiset (maapallon kantokyky) ja sosiaaliset (eriarvoistumiskehitys) reunaehdot
 - Talouden keskeinen rooli
- Kestävä talous rakentaa tulevaisuuden hyvinvointia ekologista ja sosiaalista pääomaa uusintaen (Sitra, 2020)
- Taloutta uudistettava moniulotteisella ja rakentavalla otteella – innovointiin tarpeen valjastaa yhteiskunnan eri toimijoita laajasti ruohonjuuritasolta monikansallisiin yrityksiin

Kestävää taloutta kehitetään yhteistyössä

Millainen tulevaisuus meitä odottaa ilman kestävää taloutta?

Joitakin menestystarinoita mutta lannistava tulevaisuudennäkymä

Luontopääoma

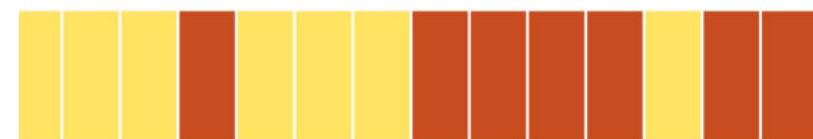
Matalahiilinen ja resurssitehokas talous

Terveys ja hyvinvointi

Edeltävät
5-10 vuotta

Ennuste
vuoteen 2030

Terrestrial protected areas
Marine protected areas
EU protected species and habitats
Common species
Ecosystem condition and services
Water ecosystems and wetlands
Hydromorphological pressures
State of marine ecosystems and biodiversity
Pressures and impacts on marine ecosystems
Urbanisation and land use by agriculture and forestry
Soil condition
Air pollution and impacts on ecosystems
Chemical pollution and impacts on ecosystems
Climate change and impacts on ecosystems
Material resource efficiency
Circular use of materials
Waste generation
Waste management
Greenhouse gas emissions and mitigation efforts
Energy efficiency
Renewable energy sources
Emissions of air pollutants
Pollutant emissions from industry
Clean industrial technologies and processes
Emissions of chemicals
Water abstraction/pressures on surface and groundwater
Sustainable use of the seas
Concentrations of air pollutants
Air pollution and impacts on human health
Environmental noise and impact on human health
Preservation of quiet areas
Pollution pressures on water and links to human health
Chemical pollution and risks to human health
Climate change risks to society
Climate change adaptation strategies and plans

Positiivinen kehitys dominoi

Kehitys vaihtelee

Negatiivinen kehitys dominoi

Millainen tulevaisuus kestävän talouden kanssa?

- Hyviä esimerkkejä yritysten kestävyys siirtymistä, esim. sijoitukset CDP-listauksessa
- Alueet menestyvät, kun toimivat talouden uudistamisen kärkijoukoissa
- Älykäs erikoistuminen on vahvassa roolissa tulevalla EU:n rahoituskaudella 2021-2027
- Tavoitteena: Varsinais-Suomi kokoaan suurempi Suomessa ja maailmalla?

Kuva: Eszter Barbara Bakó / EEA

Millaista on kestävän talouden mukainen ruokatuotanto tulevaisuudessa?

Kestävän ruokajärjestelmän kehittäminen on kestävän talouden ytimessä

- lineaaritaloudesta hiili- ja ravinneneutraaliin kiertotalouteen
- siirtymä kohti kasvipainotteisempaa ruokavaliota
- eläinproteiinin tuotannon kehittämismahdollisuudet ja –tarpeet, ml. vesiviljely
- alihyödynnettyjen kalakantojen arvoketjujen kehittäminen
- maatalouden sivuvirtojen nykyistä huomattavasti tehokkaampi hyötykäyttö, erit. kotieläinten lanta
- tarvitaan määrätietoista työtä toimintaedellytysten sekä uusien markkinoiden kehittymisen perustaksi
- kestävä ruoan tuotanto huomioi myös oikeudenmukaisuuden ja hyväksyttävyyden – kaikki toimijat mukaan!

Lähteitä

- Hellström, E. & Porevuo, M. 2020. Talous tulevaisuuden palveluksessa - Kestävän talouden tilannekuva 2020-luvun taitteessa. Sitran työpaperi 19.10.2020.
- Valve, H. ym. 2019. Lisäarvoa kalasta ja maatalouden sivuvirroista Varsinais-Suomessa – Sinisen biotalouden murrosareenan tulokset
- European Environment Agency. 2019. The European environment — state and outlook 2020.
- Business Finland:in Vaihtoehtoiset tulevaisuudet podcast –sarja ja ohjelmat
- CDP A list of companies leading on environmental transparency and performance (<https://www.cdp.net/en/companies/companies-scores>)
- Ratkaisu-orientoituneet yhteiskehittämisen ja yhteisen tiedon tuotannon projektit, esimerkiksi:
 - Blueadapt.fi
 - Justfood.fi
 - Ecowelfare.fi

Kiitos!

Ja onnea maakuntastrategian laadintaan!

S Y K E

sanna-riikka.saarela@syke.fi

Kuva: Sanna-Riikka Saarela

4FRONT

MIKÄ SEURAAVA SUURI DIGILOIKKA?

ANTTI KARJALUOTO, DIMECC

Mistä seuraava digiloikka?

November, 2020
DIMECC Ltd.
Antti Karjaluo

Antti Karjaluento

Disruptive Renewal Officer, Ecosystem Lead
DIMECC Ltd., Intelligent Industry

Work history: Accenture, WEF, Elisa

Contact:

antti.karjaluento@dimecc.com

<https://www.linkedin.com/in/antti-karjaluento/>

<https://twitter.com/AKarjaluento>

+358 40 7725440

<https://intelligentindustry.dimecc.com>

Virittäytymisteemat

Vakaan, hyvinvoivan, onnellisen ja turvallisen Suomen tulevaisuus

Millaiselta vakaan ja turvallisen hyvinvointiyhteiskunnan tulaisuus näyttää? Millaisia positiivisia/negatiivisia kehityskulkuja on tunnisettavissa?

Kestävä kasvu – onko sitä mahdollista saavuttaa?

Millainen tulevaisuus meitä odottaa ilman kestävää kasvua? Millainen tulevaisuus sen kanssa? Millaista on kestävä kasvun mukainen ruokatuotanto tulevaisuudessa? Mikä on Saaristomeren tulevaisuus?

Kansalaisyhteiskunnan uusi tuleminen?

Mikä on demokratian tulevaisuus? Millaisia ovat demokratian uudet muodot? Vai onko niitä? Mihin suuntaan verkostojen voima vie meitä? Ottaako populismi vallan?

Mikä seuraava suuri digiloikka?

Mihin suuntaan teknologia yhteiskuntaamme vie? Mitkä ovat sen tarjoamat mahdollisuudet? Entä uhat? Millaisen työn tekemisen ja tuotannon murroksen teknologian kehitys mahdollistaa? Miltä monipaikkainen yhteiskunta näyttää?

Social & People

Quantified health will change our lives

By 2040, our approach to healthcare will have shifted from reactive to preventative. Biodata will support wellness and enable proactive interventions

Empowerment and flexibility: the talent battle ground

The culture at work will be revolutionised. What will this look like? And what are the unforeseen consequences that this could trigger?

Lifelong learning will become a human need

The demand for new skills, demographic changes and transforming culture will make continuous learning imperative by 2040.

Baby boomers' demands will transform aged care

Baby boomers are not a shy generation. They'll expect dignity, community and independence within aged care, and will not settle for anything less.

There is (human) life on Mars

As space exploration increases and resources on Earth deplete, the potential for life and work beyond our planet is within reach.

Technology

The birth of the super humans

As genetic manipulation gains traction, we will be able to live longer and have a superior quality of life, unlocking super human qualities.

Blockchain will link different devices to fulfil IoT's potential

As the number of connected devices and data generated surges, concerns over the security of IoT grows. Is blockchain the answer?

Planet of the bots

Elements of our existence will change beyond recognition courtesy of AI, robotics and automation. How will this play out?

A film written and created by AI and CGI will win an Oscar

As AI cracks the code of what makes good art, and CGI continues to push boundaries, do script writers, directors and actors have new competition?

Into the quantum age

Quantum computers will be the disruptors of 2040. this technology will disrupt a broad range of industries over the next 20 years.

Economics & Market

Turbo charging the global payments system

Looking ahead, data standardisation, new players on the block and customer demand will make global payments easier, cheaper and quicker.

The circular economy comes of age

With concern about the human impact on the environment already at an all-time high, can a circular economy be the answer to sustainability?

Currency sovereignty will be corporatised

The rise of digital currencies is threatening national sovereignty of currencies – what could be the consequences of this by 2040?

The way we produce and consume food will be transformed

Digital transformation is transforming the agricultural industry. By 2040, how will this pan out?

Mobility: everything changes

The mobility revolution will make transport smarter, cleaner and safer

Political & Regulatory

30

Environmental regulation will significantly tighten

Loss of biodiversity, floods and droughts show that business as usual cannot continue. Environmental regulation will shift and impact all industries.

Universal basic income will be adopted by more countries

AI and robotics are projected to replace millions of jobs globally. Can UBI address this by reinvesting profits back into society?

Technology will be a social divider

While technology has the potential to benefit society, it can also cause a split between those with access to this transformation and those who don't.

Regulation will focus on outcomes

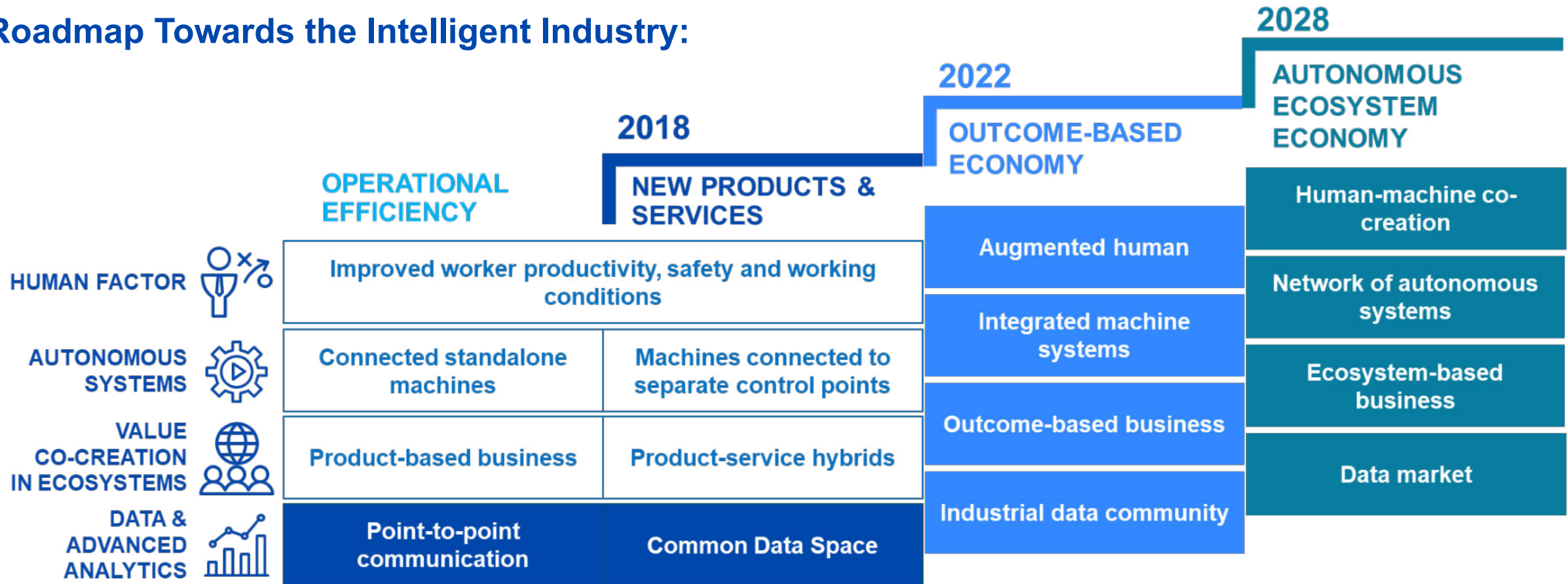
Regulation is often seen as a hindrance to innovation. This can be addressed by regulating activities rather than entities.

Renewables will be our largest investment class of energy

Increased investment in and reduced costs of renewable energy technology will lead to a global tradition towards renewables.

Roadmap Towards the Intelligent Industry:

Towards Data Economy

Point-to-Point Communication

- Custom made solutions for data sharing with selected partners
- Data & information sharing done mainly manually (emails, excels, phone calls, etc.)
- Data shared for specific case & purpose
- Companies mainly utilizing their own data

Common Data Space

- Tested & verified rules for data sharing amongst participants
- Leveraging existing & emerging standards and technologies, as well as accepted governance models
- Data sharing done automatically
- Metadata about existing data & conditions
- Ability to start data sharing with “plug’n’play” principle, ad-hoc data sharing
- Companies utilizing several data sources

Data Community

- Network of actors operating according to common rules
- Several data sources merged
- Information about data openly shared among participants → requests for data sharing
- Closed system
- Automated actions based on data & analytics → increased efficiency
- New data-intensive services launched

Data Market

- Common platform for general data sharing involving various partners
- Data operator orchestrating data sharing
- Companies playing various roles: data producer, data aggregator, insight provider, data presenter
- Application enablement, integration for business apps
- Open system
- Third parties offering data-intensive services

Where the leaders and winners meet !

For additional information,
please contact us!
antti.karjaluento@dimecc.com

Thank you !

4FRONT

POHJUSTUS

– VARSINAIS-SUOMI 2020 JA 2040+

The background features a large orange rectangle on the left and a grey triangle on the right. A smaller orange triangle is positioned in the upper right corner.

4FRONT

**VARSINAIS-SUOMEN
VAHVUUDET JA HEIKKOUDET**

Ympäristöön liittyvät tekijät

VAHVUUDET

- Monimuotoinen, vaihteleva ja saavutettava luonto, puhdas ympäristö -> puhtaat elintarvikkeet, merkitys viennissä
- Monipuolinen lajikirjo ja osaaminen alkutuotannossa sekä koko elintarvikeketjussa -> lähiruoka/ kestävä ruokatalous -> omavaraisuus
- Saaristo ja Saaristomeri, kansallispuistot, myös maatalousmaisema (avarat peltoaukeat, notkot).
- Hyvää alueellista yhteistyötä useassa teemassa (vesi, energia, jätehuolto, liikenne, suunnittelu).
- Monipuoliset mahdollisuudet tuottaa hajautetusti energiaa (biokaasu, -lämpö, tuulivoima, aurinkovoima)
- Osaamista, esim. biokaasulaitokset
- Maakunnasta hyvät yhteydet Eurooppaan
- Moninainen rakennuskanta

HEIKKOUEDET

- Rakennuskanta hajallaan (sekä pysyvä asuminen että vapaa-aika). Haasteet esim. luvituksen kanssa (tuulivoima, biokaasulaitokset) sekä esimerkiksi virkistysten kanssa (vapaan rannan määrä vähenee, ei haluta yleisiä virkistystoimintoja "liian lähelle").
- Ihmistoiminnan paine kohdistuu ympäristöön monilla tavoin.
- Vesien tila

VAHVUUDET

- Yleinen aktiivisuus ja vireys (tapahtumat, opiskelijat) + hyvä itsetunto
- Väestön monimuotoisuus. Kaksikielisyys. Ulkomaalaistaustaisten osuus väestöstä on noin 8% (v. 2019).
- Aktiivinen ja maakunnan kehittämiseen osallistuva järjestökenttä. Kulttuurihyvinvoinnin ymmärrys ja osaaminen osana hyte-työtä.
- Muuttovetovoima
- Positiivista "life style" -kiinnostusta muualta Suomesta (mm. kulttuurikenttä, ravintolat ja ruokakulttuuri, lähimatkailukohteet saaristossa) -> yrittäminen, työllisyys (ruokakulttuurin ja tapahtuma-alan nuoret työlliset -> syrjäyttämistä vähentävät vaikutukset)
- Monipuoliset koulutusmahdollisuudet -> osaava työvoima
- Suhteellisen terve väestö. Ikääntyminen ei niin iso taloudellinen ongelma kuin monilla muilla alueilla.

Sosiokulttuuriset tekijät

HEIKKOUEDET

- Maahanmuuttajaväestön eriytyminen ja toisaalta maantieteellinen keskittyminen
- Kuntien osaaminen ja resurssit kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseen vaihtelevat.
- Osaamispääoman valuminen pois maakunnasta
- Väestökehityksen kahtiajakautuminen Turun kaupunkiseutu vs. muu maakunta.

Taloudelliset tekijät

VAHVUUDET

- Vahva ja monipuolinen elinkeinorakenne
- Vahva osaajapohja ja monipuolinen koulutustarjonta
- Sinisten innovaatioiden edistäminen (ml. testbedit): esim. levät, luontomatkailu, aalto- ja (offshore) tuulienergia, jne.
- Turun seudun lääke- ja terveysteknologiasektori ja sen investoinnit

HEIKKOUEDET

- Tekniikan osaajien puute
- Uudistumiskyvyn heikkoudet, resilienssi- ja muutoskyvyn heikkoudet
- Luovan talouden potentiaalin alihyödyntäminen
- Pääkonttoreita alueella vähän
- Heterogeeninen kuntarakenne, ml. taloudelliset erot.
- Sote-uudistuksen vaikutukset –haasteet erityisesti isoille kunnille?

Poliittiset/lainsäädännölliset tekijät

VAHVUUDET

- Valtakunnan tason yhteydet: maakunnan ministereihin/kansanedustajiin/poliitikoihin hyvät yhteydet. Valtakunnallisesti vahva edustus monen eri puolueen ylimmässä johdossa.
- Maakunnan koko ja taloudellinen painoarvo tietty poliittinen vahvuus.
- Varsinais-Suomen liiton toiminta "Etelä-Suomen allianssissa tukee poliittista edunvalvontaa
- Nuoriin vaikuttajiin panostaminen (vaikuttajakoulussa 5. vuosikurssi nuoria)
- Maakunta aktiivinen toimija EU:n Itämeri-strategiaan liittyvässä yhteistyössä
- Kaksikielisyyttä koskevat säädökset

HEIKKOUEDET

- Maakunnan kuntakenttä on laaja ja heterogeeninen
- Heikkous/haluttomuus kuntien väliseen yhteistyöhön -> korostuu keskuskaupungin ja kehyskuntien yhteistyössä
- Alueen vaikuttajat eivät tuo riittävästi esiin ja edistä maakunnan erityistarpeita
- Alueiden eriarvoisuus tukipolitiikassa, kriteerit eivät aina läpinäkyviä tai ajantasaisia
- Saariston erityisaseman ja -tilanteen heikko tunnistaminen lainsäädännössä
- Epävarmuus hyvinvointialueisiin liittyvän valmistelun alla: miten asia etenee ja mitä siitä seuraa

Teknologiset tekijät

VAHVUUDET

- Laaja ja monipuolinen kenttä korkeakoulujen osalta mahdollistaa yritys-tutkimusyhteistyötä
- ICT-alan selvä kasvu
- Lääke- ja diagnostiikka-alan osaaminen ja siihen liittyvä tuotekehitys.
- DI-koulutuksen vahvistuminen Turun yliopistossa.

HEIKKOUEDET

- Teknisen alan osaajien vaje työllisten kokonaiskuvassa (DI-koulutus ohutta).
- Saariston katvealueet internet-yhteyksissä

The background features a large orange rectangle on the left and a grey triangle on the right. A smaller orange triangle is positioned in the upper right corner.

4FRONT

TEMAATTISET MUUTOSTEKIJÄT

Kestävän kasvun avaimet – muutostekijät

1/2

Keskeisiä tunnistettuja muutostekijöitä maakunnan näkökulmasta ovat:

- **Kestävän kehityksen merkitys kasvaa päätöksenteossa.** Ympäristö- ja vesilupajärjestelmällä voidaan alueellisesti estää/lieventää ympäristövaikutuksia, lupamääräysten alueellisuus mahdollista. Päätöksenteossa nosto kaikkien prioriteetiksi.
- **Energian tuotannon muutos.** Paikalliset energiaratkaisut, hajautettu energiatuotanto, innovatiiviset energian varastointiratkaisut, uusiutuvat energiamuodot. Tuulivoimapotentiaali käyttöön. Linkitys maatalouden kestävyteen ja vesienhoitosuunnitelmien tavoitteisiin esim. bioenergialla.
- **Liikkumisen ja liikenteen muutos.** Monipaikkaisuuden toteutumisen vaatimukset liikkumiselle. Raideliikenteen mahdollisuudet. MAAS.
- **Ruoantuotannon muutos.** Biodiversiteetin väheneminen yksipuolistaa viljelylajikkeet - riski tuotantolajien häviämisen lisääntyy. Uusien kasvien viljelymahdollisuudet esim. erikoislajit maahanmuuttajien kotimaista.

Kestävän kasvun avaimet – muutostekijät

2/2

Keskeisiä tunnistettuja muutostekijöitä maakunnan näkökulmasta ovat:

- **Lähiluonnon merkityksen ja luontomatkailun, suojelualueiden tarpeen kasvu.** Uudet yritys- ja palveluideat, verkostomainen yhteistyö. Luontokohteiden kestävyys vs. matkailun kasvu.
- **Vihreä siirtymä ja osaamistarpeet.** Perinteiset ammatinkuvat ja osaamiset muuttuvat. Nopeat ja joustavat uudelleen koulutusratkaisut. Uusien työpaikkojen synty esim. ympäristöteknologian toimialalla. Iso potentiaali uusille innovaatioille.
- **Vesistöjen tilan huonontuminen.** Paine uusien ratkaisujen löytymiselle. Lannankäsittely biokaasu- ja kompostointilaitoksilla sekä ravinteiden poistaminen alueelta kuormituksen vähentämiseksi. Kalankasvatuksen sijainnin ohjaus tärkeää.
- **Tulevaisuuden talvet (roudattomuus, sateisuus).** Vieraslajit, kasvitautit ja tuholaiset lisääntyvät. Luontainen lajikirjo muuttuu, mahdollisuus uusiin viljelykasveihin. Vesistöjen kuormitus lisääntyy. Energian kulutus vähenee.
- **Kaupungistuminen.** Tiiviimmän asumisen positiiviset vaikutukset ympäristöön ja liikkumiseen. Kaupunkien kehittäminen ”vihreämmiksi”. Sosiaaliset kohtaamiset ja kanssakäyminen helpottuvat.

Vakaa, hyvinvoiva ja onnellinen Varsinais-Suomi – muutostekijät 1/2

Keskeisiä tunnistettuja muutostekijöitä maakunnan näkökulmasta ovat:

- **Ikääntyvä väestö voimavaraksi:** Väestön ikääntyminen on haaste palvelurakenteelle mutta hyväkuntoiset seniorit myös voimavara. Yksilöllinen ikääntyminen huomioitava, samoin tarve maahanmuutolle (työllisyys). Huomiota laadukkaiden työurien pidentämiseen.
- **Maahanmuutto, monikulttuurisuus:** Integroitumismalleja päivitettävä, huomioitava myös maantieteellinen sijoittuminen. Koulutus ja työelämä toimivan ja tukevan kotouttamisen perusta. Monikulttuurisuus enemmän rikkautena, mahdollisuutena oppia uutta (avoimuus). Varmistetaan, että Varsinais-Suomi on houkutteleva alue, johon uudet tekijät haluavat tulla.
- **Yhteisöllisyys vs. eriytyminen:** Moninainen jakautuminen erilaisiin ryhmiin vahvistuu. Toisaalta havaittavissa arvostuksen kasvuakin muita kohtaan. Järjestökentän tasoittava rooli ja merkitys huomioitava. Työssäjaksamista edistettävä. Korona vahvistaa eriytymistä, toisaalta digitalisaatio valjastettavissa yhteisöllisyyden ja osallisuuden tueksi.

Vakaa, hyvinvoiva ja onnellinen Varsinais-Suomi – muutostekijät 2/2

Keskeisiä tunnistettuja muutostekijöitä maakunnan näkökulmasta ovat:

- **Syrjäytyneet nuoret osallisiksi.** Nuorisotyöttömyys ja päihdeongelmat. Ongelmat kasaantuvat (hyvinvoivat, aktiiviset vs. passiiviset), valtaosa nuorista voi hyvin. Digitalisaatiota hyödynnettävä aktivoivassa roolissa nuorten osallisuuden lisäämisessä. Syrjäytymisen ennaltaehkäisyyn panostettava.
- **Demokratiaan kohdistuvat uhat, poliittiset ääri-ilmiöt.** Disinformaatio ja liiallisen yksinkertaistamisen uhka. Luottamus murenee poliittiseen järjestelmään, eikä paikallinen päätöksenteko kiinnosta (puhuttelevuus, mahdollisuus vaikuttaa). Toisaalta demokratian edut havaittavissa. Keskusteluun nostettava myös vaikeat aiheet.
- **Kokonaisturvallisuus.** Turvallisuuden merkitys ymmärretty, samoin uhkakuvien toteutumismahdollisuus. Erityisesti tietoturva puhututtaa. Eri uhkatekijöiden realisoituminen tai niiden yhteisvaikutus edellyttää uhkien tunnistamista ja niihin varautumista.

Kansalaisyhteiskunnan uusi tuleminen – muutostekijät 1/2

Keskeisiä tunnistettuja muutostekijöitä maakunnan näkökulmasta ovat:

- **Kansalaiset aktivoituvat.** Poliitikka polarisoituu. Tämä voi johtaa poliittisen päätöksenteon hidastumiseen ja päätöksenteon vaikeutumiseen. Syntyy pieniä ääriliikkeitä, jotka hakevat konfliktien kautta näkyvyyttä, mutta myös muunlaisia ”yhdenasian –liikkeitä” nousee. Kestääkö suomalaisten luottamus vahvoihin instituutioihin? Miten linkittää aktiivinen kansalaisyhteiskunta osaksi demokraattisia prosesseja?
- **Poliitikka ”somettuu”.** Nopeatahtinen ”some-poliitikka” haastaa politiikanteon prosesseja, ja ajaa helposti yksinkertaistuksiin. Näköalattomuus ja oman edun tavoittelu johtaa lyhytjänteisyyteen. Miten varmistetaan pitkäjänteisyys, jota tarvitaan isojen yhteiskunnallisten ongelmien ratkaisemisessa? Miten maakunta säilyttää roolinsa ja asemansa kansallisessa politiikassa?
- **Tiedon saatavuuden helppous.** Disinformaatio ja liiallisen yksinkertaistamisen uhka. Valeuutiset, trollitehtaat nousevat ja tutkitun tiedon merkitys vähenee. Lähdekritiikin ja vapaan median rooli korostuu. Lasten ja nuorten medialukutaitoon kiinnitettävä huomiota.

Kansalaisyhteiskunnan uusi tuleminen – muutostekijät 2/2

Keskeisiä tunnistettuja muutostekijöitä maakunnan näkökulmasta ovat:

- **EU:n sisäisen hajaantuminen ja kv rooli? Suurvaltojen eripura ja protektionismi.** Nämä tuovat mukanaan potentiaalisia vaikutuksia vientikaupasta riippuvaiseen maakuntaan. EU: tulevaisuuden vaikutukset V-S:n aktiiviseen Itämeri –politiikkaan?
- **Nuorten poliittinen aktivoituminen.** Nuoret aktivoituvat yhden asian liikkeisiin, miten sitoutetaan laajemmin ja pitkäaikaisesti? Uudet vaikuttamisen tavat ja kanavat korostuvat.
- **Ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävät tavoitteet ja niiden toteuttaminen.** Uudet ympäristöinnovaatiot ja -tavoitteet luovat myös taloudellista potentiaalia alueelle. Ympäristön tilan heikkeneminen pakottaa ekologisesti kestäviin päätöksiin, yritysten rooli korostuu. Kansainvälisten sopimusten rooli keskeinen.

Digitalisaatio etenee ja talous etsii suuntaansa – muutostekijät 1/2

Keskeisiä tunnistettuja muutostekijöitä maakunnan näkökulmasta ovat:

- **Etäosallistumisen valtavirtaistuminen.** Sijainnin merkityksen muutos, uudet työn tekemisen tavat, freelance-talous, kevytyrittäminen, organisaatioiden muuttuminen haastavat perinteisiä työmarkkinainstituutioita. Saaristossa potentiaalia etätyöskentelypaikaksi.
- **Rakennemuutos mahdollisuutena.** Luovan tuhon myötä yrityksiä ja aloja poistuu, ja uusia syntyy tilalle. Uuden liiketoiminnan synnyttäminen ja innovatiiviset ratkaisut tärkeitä Varsinais-Suomen tulevaisuuden varmistamiseksi. TKI-panostusten lisääminen. Merellisiin aloihin ja terveysteknologiaan liittyvä teknologinen osaaminen vahvaa Varsinais-Suomessa, näiden edelleen kehittäminen.
- **Maatalouden mahdollisuudet.** Varmistetaan tuottava maa huomioiden vesistöjen kunto luonnonmukaiselle tuotannolle ja metsänhoidolla. Varsinais-Suomi Suomen/ Euroopan/maailman ruoka-aitaksi, tuotannon edellytykset jopa parantuvat (vesitalous huom). Maatalouden kilpailukyvyn varmistaminen rakennekehityksen ja automaation avulla.

Digitalisaatio etenee ja talous etsii suuntaansa – muutostekijät 2/2

Keskeisiä tunnistettuja muutostekijöitä maakunnan näkökulmasta ovat:

- **Työ automatisoituu.** Syntyy uusia aloja, uusia työpaikkoja. Useita eri ammatteja työuran aikana, jatkuvan oppimisen tärkeys korostuu. Uusia työpaikkoja syntyy esim. ympäristöteknologian toimialalla. Varsinais-Suomi on houkutteleva paikka sijoittaa digiteollisuutta vakaan ympäristönsä takia.
- **Tiedonkeruu, tiedon hyödyntäminen ja yksilöllisyyden suoja.** Viranomaisten julkaisemaa verkkoaineistoa koskevat saavutettavuusvaatimukset turvaavat kaikkien osallistumista. Yksilöllisyyden suoja taataan kv-sopimuksilla (esim. EU:n tietosuoja-asetus). Datassa on iso taloudellinen potentiaali, joka saadaan valjastettua täysillä käyttöön. Tekoälyn hyödyntäminen eettisesti.
- **Uusiutuva energiantuotanto ja kiertotalouden valtavirtaistuminen.** Varsinais-Suomi etenee voimakkaasti kiertotalouden materiaalien ja uusiutuvan energiatuotannon alueella - omavaraisuus ja riippumattomuus ulkomaisista energialähteistä paranee.
- **Tieto-/kyberturvallisuuden merkityksen kasvu.** Teknisissä ratkaisuihin on pysyttävä edellä kehitystä, joka vaarantaa turvallisuuden. Varsinais-Suomessa on erittäin paljon kyberturvallisuuteen liittyvää osaamista.